

Narodil se jako třetí dítě po sestřích Antonii a Anně 20. 8. 1912 v Doníně nedaleko Loun. Otec František byl původně zedníkem, ale stal se malozemědělcem a poté provozovatelem vesnické mlékárny. Matka Marie, rozená Prošková, byla v domácnosti. Otec musel narukovat do první světové války a rodina se těžce protloukala jen s matkou.

Obecnou školu navštěvoval ve Vrbně nad Lesy. Na měšťanskou školu přesídlil na tři roky do Peruce a následně na rok do Loun. Byl divoký a bavil ho pohyb všeho druhu, proto s radostí cvičil v Sokolské jednotě Toužetín. Velkou vášní mu byly knihy, které mu dopřávaly nevídaná dobrodružství. Kvůli domácím povinnostem spojeným s pomocí v rodinné mlékárně na ně ale neměl mnoho času. To se změnilo, když odešel studovat mimo domov. V letech 1928–1932 studoval na České obchodní akademii v Teplicích. Zde věnoval své úsilí studiu cizích jazyků. Kromě angličtiny a němčiny si přidal ještě ruštinu a posléze i francouzštinu.

Od počátku se tam přátelil s Antonínem Zimmerem, přezdívaným Tonč, se kterým odešel po odvodu do armády, absolvoval základní vojenskou službu i Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě. Po jejím ukončení se přesunul do leteckého oddělení Vojenské akademie v Prostějově. 29. srpna 1934 poprvé vzlétl na školním jednomotorovém dvojplošníku a tím naplnil svůj sen a zpečetil svůj osud.

V letech 1936–1938 působil u 2. leteckého pluku dr. Edvarda Beneše v Olomouci jako poručík. Poté vystřídal několik detašovaných letišť v okolí. V Přerově jej zastihla 21. 5. 1938 mobilizace. Ta byla po pár dnech odvolána a on odjel na kurz pilotů vícemotorových letadel do Prahy. 15. 3. 1939, po kapitulaci, která byla pro české vojáky nepochopitelnou a krutou ranou, přísahal: „*Prohlašuji, že z této země prchnu, protože odmítám sloužit nepříteli.*“ Svůj slib naplnil v červnu 1939, kdy odešel přes Beskydy do polského Krakova, kde vstoupil do československého odboje a podepsal závazek vstupu do cizineckých legií. V červenci téhož roku odplul do Francie a byl vyškolen v Avord a Chartres na francouzskou leteckou techniku.

Po kapitulaci Francie byl evakuován do Anglie a zapojil se se stíhačkou Hurricane ihned do bojů v bitvě o Británii pod velením 17. perutě RAF. Vykonal 24 letů a sestřelil dva německé stroje. Zúčastnil se formování československé stíhací perutě, kde působil na postu pilota a následně velitele letky. Obrovské pocty se mu dostalo v dubnu 1942, kdy byl jmenován prvním českým velitelem 122. britské stíhací perutě City of Bombay, která podnikala lety nad Němci ovládanou Evropou.

Při jednom takovém letu byl 5. 5. sestřelen nad Lille. S pomocí domorodců se mu podařilo dostat se do Paříže. Odtud odeslal zprávu britskému konzulovi a vydal se na cestu do Španělska. Prošel několika místními vězeními, než odcestoval 21. 8. zpět do Anglie. Návrat do bojových pozic se mu po

několika administrativních pověřeních zdařil až v září roku 1943, kdy se stal velitelem 313. československé stíhací perutě. V lednu 1944 byl jmenován velitelem 128. československé samostatné letecké perutě – skupiny dvaceti stíhačů, kteří byli v únoru přesunuti na východní frontu do Ivanova v Sovětském svazu. Po doplnění dalšími piloty se přejmenovaný 1. československý samostatný stíhací letecký pluk přesunul v září 1944 z Ruska do Banské Bystrice a zúčastnil se bojů v rámci Slovenského národního povstání. Fajtl znovu zneškodnil nejméně dvě letadla a řadu jich poškodil. Za to se stal držitelem mnoha významných vojenských vyznamenání a medailí, například Star with Battle of Britain Clasp, Air Crew Europe Star, Distinguished Flying Cross, Československý válečný kříž, Československá medaile za chrabrost, Řád Slovenského národního povstání, Sovětská medaile za vítězství nad Německem atd.

Vyhlášení kapitulace a konec války prožil na polském letišti Poremba, odkud se účastnil osvobozovacích bojů v Ostravsko-opavské operaci. Vzápětí dostal úkol přemístit letecký pluk do vlasti. V Praze 17. 5. oslavila armáda velkolepou přehlídkou návrat do vlasti. Až v srpnu se po odporu ruského velení mohli vrátit do vlasti i letci působící na západní frontě. Fajtl jako důstojník z povolání zůstal v Praze u první letecké divize. V září 1946 se tu stal zástupcem velitele a následně velitelem.

Od dubna 1948 byl profesorem na Vysoké škole válečné v Praze. Vedl kurzy pro velitele i generály. Stále častěji pociťoval silící politický tlak. Nejdříve byl upozorněn, aby se zdržel vyprávění o svém účinkování na západní frontě, a poté byl pozván na několik pohovorů na politická témata. Nepomohlo ani nedobrovolné podání přihlášky do KSČ v květnu 1948. Roku 1949 byl uvolněn na tříměsíční dovolenou a následně byl na politickou objednávku 1. 11. propuštěn do výslužby.

Našel si zaměstnání jako pomocník v Národním technickém muzeu a užíval si rodiny: manželky Hany, kterou si vzal 14. 8. 1947 v Lounech, a dcery Jany, narozené o rok později. S přijetím zákona „na ochranu lidově demokratické republiky“ se začaly objevovat zprávy o perzekvování nepohodlných osob. Skupina západních vojáků byla jednou z cílových. I přes varování, které dostal, rozhodl se zejména kvůli rodině republiku neopustit. 10. 1. 1951 byl zatčen tajnou policií a uvězněn v táboře nucených prací Mírov. Součástí trestu byla degradace na vojína. Jeho rodina byla vystěhována z bytu a žena se s dcerou uchýlila k rodině do Loun. O osudu muže se i přes usilovné pátrání dozvěděla až na sklonku ledna z jeho dopisu.

Mírovská věznice byla tou nejpřísnější, režim byl velmi tvrdý a kvůli vedení až brutální. O život zde přišlo velké množství uvězněných. Speciální sekci tu tvořili bývalí kamarádi z řad letců a vojáků působících na západní frontě. Jejich vzájemná podpora byla jedinou pozitivní silou, která pomáhala teror bachařů překonat.

Po roce a půl, kdy bylo jeho uvěznění shledáno jako neoprávněné, byl Fajtl propuštěn. Přesídlil za rodinou do Loun, kde vystřídal několik profesí, od dělnických až po vedoucího účetní evidence.

Během tohoto působení byl opakovaně osloven příslušníky StB ke spolupráci, kterou ale odmítl. Velkou radostí bylo roku 1954 narození dcery Jitky.

V polovině roku 1964 byl rozhodnutím komise částečně rehabilitován. Byla mu vrácena hodnost podplukovníka a následně plukovníka v záloze. Během jednání vyslovil dvě přání: aby se nezapomnělo na všechny ostatní poškozené a aby mohl opět působit v oboru letecké dopravy.

V květnu 1965 byla uzavřena jeho rehabilitace a on se mohl stát samostatným inspektorem ve Státní letecké inspekci, kde pracoval na vyšetřování leteckých nehod. V následujícím roce se zbavil složitého cestování do práce, když se rodina znovu přestěhovala do Prahy. V roce 1968 odešel do důchodu.

Věnoval se setkáním vysloužilých pilotů, kde se potkával se starými kamarády a jimž říkali „vzpomínání starých zbrojnošů“. Po okupaci byla činnost spolku omezována a setkání probíhala oficiálně jen dvakrát do roka na britské ambasádě u příležitosti bitvy o Británii a před Vánoci.

Ani v důchodu nezhálel a navázal na svou literární činnost ze čtyřicátých let, kdy vyšly jeho první knihy. Roku 1944 v Londýně, ještě pod pseudonymem F. Donín, vydal *Letecké povídky*. Šlo o vlastní i sdílené příběhy českých letců v britské armádě. V Čechách vyšlo toto dílo pod názvem *Přítel mraků* až v roce 1947. V témže roce bylo vydáno již dříve sepsané dílo, popisující vlastní sestřelení ve Francii a následnou velmi obtížnou anabázi – putování okupovanou Evropou přes Pyreneje a Španělsko zpět do Anglie –, s názvem *Sestřelen*.

Totalitní režim nedovolil, aby mohl vzpomínat na svou účast na západní frontě, a tak se soustředil na působení v Sovětském svazu a na Slovenském národním povstání. Kniha vyšla s názvem *První doma* roku 1980. Na ni navázala o čtyři roky později kniha *Podruhé doma*, kde pokračuje ve vypravování o konci války a návratu domů.

Zákaz se pokusil obejít knihou *Vzpomínky na padlé kamarády* (1980), ve které přiblížil příběhy spolubojovníků. Příběhy odrážejí vše, co bylo s letci spojeno: odvalu, statečnost, hrdost, svobodu, profesionální um i hluboké lidství, prověřované v bojových akcích, kde každá minuta může být ta poslední...

Spolupodílel se na vzpomínkové knize *Osud byl mým přítelem* (1985), kterou po náhlé smrti Miroslava Vilda uspořádal a připravil k vydání z jeho poznámek.

Beletristické zpracování příběhů československých letců, publikované roku 1987, nese název *Boje a návraty*. Připomíná znovu celé období od útěku před Němci až po bitvu ve Velké Británii. Kromě popisu faktických událostí věnuje pozornost dalším oblastem života válkou zkušných lidí.

Změna režimu a příchod demokracie nalily stárnoucímu Fajtlvi novou energii do žil. Spolupracoval na besedách, vystupoval v rozhlase i televizi a našel nakladatele pro několik knih, které do té doby nemohly vyjít.

Podle rukopisné pozůstalosti Richarda Zdráhaly napsal knihu *Válčil jsem v poušti* (1990). V dalším roce následovala skoro dvacet let rozpracovaná autobiografie *Létal jsem s Třistatřináctkou*, vypovídající o působení na postu letce, velitele této letky i perutě. Ze vzpomínek Františka Peřiny sestavil knihu *Generál nebe* (1992).

Dvěma nejbolestnějšími obdobím svého života – kapitulaci vojska po Mnichovské dohodě a odchodu z republiky i období návratu do poválečné republiky, nucenému odchodu z armády, bezdůvodnému odsouzení a věznění na Mírově – se věnuje v emotivní knize *Dva údery pod pás*, která vyšla roku 1993. Podrobný, takřka dokumentární popis situací odkrývá beznaděj života, kdy o jeho osudu rozhodl někdo jiný, i vlastní odhodlání se s nepřízní osudu porvat a nepodlehnout zničujícím okolnostem. Na motivy této knihy vznikl film z dílny otce a syna Svěrákových *Tmavomodrý svět*.

Unikátní vyprávění *Hrdina století* z roku 1994 představuje popis života kolegy a přítele, beznohého válečného pilota RAF Douglase Badera, který při neštěstí roku 1931 přišel o nohy. Naučil se létat s protézami a zúčastnil se bitvy o Británii. I on byl sestřelen nad Francií, zajat, dvakrát se neúspěšně pokusil o útěk ze zajateckého tábora, odkud ho vysvobodili spojenci. Po válce se věnoval podobně tělesně postiženým.

Podle pamětí celoživotního přítele, generála Františka Mrázka, napsal roku 1997 knihu *Velet jsem stíhačům*. Jejich osudy, válečné i poválečné, jsou v mnohém podobné. Vzdal v ní hold nejen samotnému Mrázkovi, ale i dalším spolubojovníkům.

Roku 2000 vyšel krátký autobiografický spisek *Z Donína do oblak*, který se věnuje milým vzpomínkám na dětství, mládí a studia. Ve druhém vydání byl po dohodě s rodinou doplněn o další kapitoly z pozdějších období života.

Celé literární snažení mělo společný cíl, který jeho autor nosil v srdci i v hlavě v době, kdy mu režim nedovoloval se svobodně vyjadřovat. Chtěl přiblížit světu osudy obyčejných vojáků, mužů, kteří se nevzdali a s nasazením svého zdraví a mnohdy i života bojovali za svobodu naší země. Jeho přínos pro zmapování činnosti válečného letectva je neocenitelný a svůj úkol, aby se na tuto etapu dějin a hlavně na její aktéry nezapomnělo, splnil beze zbytku.

Úplné rehabilitace, jíž se mu dostalo po roce 1990, kdy byl opětovně povýšen do hodnosti generálmajora a posléze roku 2002 na generálporučíka, využil k propagaci československého letectví. Stal se čestným předsedou Svazu letců. Spolupodílel se na práci Českého svazu bojovníků za svobodu, kde se snažil o uznání odškodnění pro členy odboje. Na sklonku života se mu dostalo ještě dvou významných ocenění, když se stal nositelem Řádu M. R. Štefánika III. třídy a Řádu bílého lva „Za vítězství“ III. třídy vojenské skupiny.

Zemřel 4. 10. 2006 v Praze. Díky své činorodosti a tvořivosti zanechal jedinečné svědectví dramatických zážitků doby válečné i poválečné s obrovským přesahem lidství a pokory k životu.

(Zpracovala: Hanka Lukešová)